

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

00-540 Warszawa, Aleje Ujazdowskie 41 lok. 2
tel./fax: 022 622 05 88, 622 84 28;33 • e-mail: kirp@kirp.pl • NIP: 526-10-43-011

L.dz. 9350/OBSiL/2015

Warszawa, dnia 24 lipca 2015 r.

Pani
dr hab. Monika Zbrojewska
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Znak: DL II 0830-10/15/7

Szanowna Pani Minister,

W ślad za treścią pisma Pani Minister z dnia 2 lipca 2015 r. [znak jw.] oraz ustaleniami dokonanymi podczas spotkania w dniu 8 lipca 2015 r., w załączeniu przesyłam stanowisko Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych w przedmiocie skierowanego przez Komisję Europejską w dniu 19 czerwca 2015 r. wezwania do usunięcia przez Rzeczpospolitą Polską uchybienia, dotyczącego stosowania minimalnych stawek wynagrodzenia dla rzeczników patentowych (naruszenie nr 2015/2102).

Wyrażam jednocześnie nadzieję, że zaprezentowane w nim stanowisko okaże się pomocne w procesie weryfikacji zasadności zarzutów Komisji Europejskiej. W imieniu Krajowej Rady Radców Prawnych deklaram również wolę dalszego współdziałania w tej kwestii z Ministerstwem Sprawiedliwości.

Z poważaniem

Wiceprezes
Krajowej Rady Radców Prawnych
dr hab. Arkadiusz Bereza prof. nadzw.

Warszawa, dnia 23 lipca 2015 r.

**Stanowisko
Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji
Krajowej Rady Radców Prawnych**

w przedmiocie skierowanego przez Komisję Europejską w dniu 19 czerwca 2015 r. wezwania do usunięcia przez Rzeczpospolitą Polską uchybienia, dotyczącego stosowania minimalnych stawek wynagrodzenia dla rzeczników patentowych (naruszenie nr 2015/2102).

1. Zasadniczym celem tzw. dyrektywy usługowej¹ jest stworzenie ram prawnych, służących urzeczywistnieniu – wyrażonych w art. 49 oraz art. 56 TWE² - zasad swobody przedsiębiorczości i swobodnego przepływu usług, poprzez zniesienie ograniczeń w transgranicznym świadczeniu usług, służące możliwości rozszerzania działalności usługodawców poza granice ich krajów i pełny udział w korzyściach z rynku wewnętrznego³. Celowi temu podporządkowane są m.in. regulacje zamieszczone w punktach (73) i (94) preambuły, a także art. 15 ust. 2 lit. g oraz ust. 3 dyrektywy usługowej, które odnoszą się do dopuszczalności stosowania w prawodawstwie krajowym minimalnych lub maksymalnych taryf, obligatoryjnie stosowanych przez usługobiorców.
2. Komisja Europejska w wezwaniu do usunięcia uchybienia z dnia 19 czerwca 2015 r. [znak: SG-Greffe(2015)D/6910] wyraziła tezę, iż *„Ustalanie stawek minimalnych za czynności rzeczników patentowych w Polsce ogranicza swobodę przepływu usługodawców, ponieważ stanowi ono ograniczenie dla podmiotów, które pragną wejść na rynek, ale nie mogą konkurować w zakresie cen za swoje usługi.”*, opierając ją na – wyrażonej w poprzedzającym ją zdaniu - konstatacji, wedle której *„Wymogi dotyczące stawek minimalnych dla rzeczników patentowych w Polsce odnoszą się nie tylko do usługodawców z siedzibą w Polsce, ale i do usługodawców świadczących tymczasowe usługi transgraniczne.”*⁴.

¹ Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym [Dz.Urz.U.E. serii L nr 376 z dnia 27.12.2006 r., str. 36 i nast.].

² Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – wersja skonsolidowana [Dz.Urz.U.E. seria C nr 326 z dnia 26.10.2012 r., str. 47 i nast.]

³ Vide: pkt (1)-(7) i pkt (12) preambuły dyrektywy usługowej.

⁴ Cyt.: str. 8, akapit 4.

3. Analogiczny wywód zaprezentował Europejski Trybunał Sprawiedliwości w sprawach Cipolla i Capodarte⁵, w których - odnosząc się do obowiązujących we Włoszech norm, określających bezwzględnie obowiązujące, minimalne honoraria adwokackie - wskazał w szczególności, iż: „**58.** Zakaz odstępowstwa w drodze umowy od minimalnych honorariów ustalonych przez stawki opłat przewidziane we włoskim ustawodawstwie może utrudnić dostęp adwokatów, którzy prowadzą kancelarię w innym państwie członkowskim, niż Republika Włoska, do włoskiego rynku usług prawnych, a zatem może ograniczyć wykonywanie przez nich działalności polegającej na świadczeniu usług w tym państwie członkowskim. W konsekwencji zakaz ten stanowi ograniczenie w rozumieniu art. 43 WE. **59.** Omawiany zakaz poprzez żądanie honorariów niższych od honorariów ustalonych przez stawki pozbawia bowiem adwokatów, którzy prowadzą kancelarię w innym państwie członkowskim, niż Republika Włoska, możliwości skutecznego konkurowania z adwokatami, którzy prowadzą kancelarię w tym państwie członkowskim oraz którym w związku z tym jest łatwiej przyciągnąć klientów aniżeli adwokatom prowadzącym kancelarię zagranicą (...). **60.** Podobnie tenże zakaz ogranicza wybór usługobiorców we Włoszech, ponieważ nie mogą oni skorzystać z usług adwokatów, prowadzących swoją kancelarię w innych państwach członkowskich, którzy oferują swoje świadczenia we Włoszech po cenie niższej od ceny wynikającej z minimalnych honorariów ustalonych zgodnie z tą stawką opłat.”
4. W świetle uwag zaprezentowanych w pkt. 1-3 należy więc przyjąć, że ocena obowiązujących w Polsce norm dotyczących minimalnych honorariów rzeczników patentowych przez pryzmat wymogów dyrektywy usługowej byłaby uzasadniona wyłącznie w przypadku, gdyby normy te miały zastosowanie również do osób świadczących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tymczasowe) usługi transgraniczne. Tym samym więc analiza zarzutów Komisji Europejskiej winna być rozpoczęta od weryfikacji wyrażonej przez nią tezy, zgodnie z którą „Wymogi dotyczące stawek minimalnych dla rzeczników patentowych w Polsce odnoszą się nie tylko do usługodawców z siedzibą w Polsce, ale i do usługodawców świadczących tymczasowe usługi transgraniczne.”
5. W świetle uwag wyrażonych w punkcie 4 należy skonstatować, iż - zgodnie z art. 13 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych⁶ oraz § 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 grudnia 2003 r. w sprawie opłat za czynności rzeczników patentowych⁷ - stawki minimalne określone są przez Ministra Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie za czynności rzeczników patentowych, wykonujących zawód w kancelariach patentowych oraz zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej. Na marginesie należy jednocześnie zaznaczyć, że z art. 6 ww. ustawy o rzecznikach patentowych wynika, że stawki te będą miały zastosowanie wyłącznie

⁵ Wyrok ETS z dnia 5 grudnia 2006 r. w połączonych sprawach C-94/04 i C-202/04, publ.: www.curia.europa.eu oraz Legalis nr 79149.

⁶ T.j. Dz.U. Nr 155, poz. 925 z późn. zm.

⁷ Dz.U. Nr 212, poz. 2076 z późn. zm.]

w przypadku świadczenia przez ww. krąg osób usług w sprawach z zakresu własności przemysłowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. *A contrario* należy więc przyjąć, że minimalne stawki honorariów rzeczników patentowych nie odnoszą się do innych, niż wyżej wymienione, przypadków świadczenia w Rzeczypospolitej Polskiej pomocy w sprawach z zakresu własności przemysłowej, a także nie odnoszą się do jakichkolwiek przypadków świadczenia tego rodzaju pomocy prawnej poza Polską.

6. Na tle ww. podziału należy więc zadać pytanie, czy przypadki świadczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej usług transgranicznych należy uznać za „czynności rzeczników patentowych, wykonujących zawód w kancelariach patentowych oraz zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej”. Odpowiedzi na to pytanie udziela wykładnia systemowa wewnętrzna, dokonana w oparciu o normę wyrażoną w art. 16 ust. 1 ustawy o rzecznikach patentowych, wedle której „Rzecznik patentowy wykonujący zawód w kancelarii patentowej lub na podstawie umowy cywilnoprawnej, a także osoba świadcząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej usługi transgraniczne, podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy świadczeniu pomocy w sprawach własności przemysłowej.”. Hipoteza zacytowanego przepisu w sposób niezwykle wyraźny przesądza bowiem o tym, że krąg „osób świadczących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej usługi transgraniczne” nie mieści się w kręgu „rzeczników patentowych, wykonujących zawód w kancelarii patentowej lub na podstawie umowy cywilnoprawnej”.
7. Biorąc pod uwagę wyniki analiz, zaprezentowane w punktach 5 i 6, należy więc – wbrew tezie wyrażonej przez Komisję Europejską - stwierdzić, że minimalne stawki wynagrodzenia rzeczników patentowych, określone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 grudnia 2003 r. w sprawie opłat za czynności rzeczników patentowych, nie odnoszą się do usługodawców świadczących (tymczasowe) usługi transgraniczne, a tym samym stawki te nie tworzą żadnych barier w transgranicznym świadczeniu usług⁸. Obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej taryfy minimalne rzeczników patentowych nie ograniczają bowiem w szczególności możliwości oferowania przez rzeczników patentowych z innych Państw Członkowskich UE swoich usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, po cenach niższych od cen świadczonych przez usługodawców krajowych. W konsekwencji powyższego faktu należy uznać, iż brak jest podstaw do dokonywania weryfikacji spełniania przez przepisy regulujące minimalne stawki wynagrodzenia rzeczników patentowych wymogów niedyskryminacji, konieczności i proporcjonalności, o których mowa art. 15 dyrektywy usługowej.
8. Niezależnie od powyższych uwag należy zauważyć, iż kwestionowane minimalne taryfy rzeczników patentowych nie mają charakteru bezwzględnie obowiązującego, a tym samym nie spełniają przesłanki wymogu podlegającego ocenie, wyrażonego w art. 15 ust. 2 lit. g dyrektywy usługowej. Przesądza o tym § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

⁸ W rozumieniu art. 56 TWE.

z dnia 2 grudnia 2003 r. w sprawie opłat za czynności rzeczników patentowych, który – przy użyciu kryteriów niosących duży ładunek subiektywizmu – umożliwia ustalenie przez rzeczników patentowych stawek niższych, niż stawki minimalne, względnie rezygnację z honorarium w całości.

9. Ponadto, w całej rozciągłości zgodzić się należy z obszerną i wielowątkową (kontr)argumentacją, zaprezentowaną przez Ministra Sprawiedliwości w piśmie z dnia 21 maja 2015 r. [znak: DL II 0830-4/15]. Należy jedynie rozważyć, czy aby nie powinna ona stać się jedynie uzupełnieniem – przedstawionych w niniejszym stanowisku - (kontr)argumentów o bardziej podstawowej naturze.

radca prawny Andrzej Kadzik

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 2 lipca 2015 r.

DL II 0830-10/15 /7

Pani
Anna Korbela
Prezes
Polskiej Izby Rzeczników
Patentowych

Pan
Dariusz Sałajewski
Prezes
Krajowej Rady Radców Prawnych

Pan
Andrzej Zwara
Prezes
Naczelnej Rady Adwokackiej

Krajowa Rada
Radców Prawnych
Wpłynęło dn. 8. 7. 2015.
L.dz. 8716 2015.

Szanowni Państwo Prezesi

Uprzejmie informuję, że Komisja Europejska prowadzi przeciwko Polsce postępowanie w sprawie stosowania taryf minimalnych niezgodnych z przepisami dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym w odniesieniu do działalności prowadzonej przez rzeczników patentowych. KE zarzuca naruszenie art. 15 ust. 1, ust. 2 lit. g), ust. 3 i art. 16 w/w dyrektywy oraz art. 49 i 56 TFUE.

W postępowaniu wyjaśniającym, prowadzonym w trybie EU- Pilot (EU-Pilot 7197/14/JUST), Polska przedstawiła co do przedmiotowego uregulowania obszernie uzasadnienie, wskazując na zgodność przedmiotowej regulacji z przewidzianymi w art. 15 ust. 3 w/w dyrektywy warunkami proporcjonalności i konieczności (pismo Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 maja 2015 r. w załączeniu). Wyjaśnienia strony polskiej nie zostały jednak zaakceptowane i KE wniosła przeciwko Polsce zarzuty formalne (pismo KE z dnia 19 czerwca 2015 r. w załączeniu).

W związku z powyższym uprzejmie zapraszam na organizowane w Departamencie Legislacyjnym MS spotkanie w celu przedyskutowania tego zagadnienia i uzgodnienia kierunku odpowiedzi jaki Polska powinna przedstawić w odpowiedzi na zarzuty KE. Spotkanie odbędzie się w dniu 8 lipca 2015r., o godz.10.00 w sali nr 615, w gmachu głównym Ministerstwa Sprawiedliwości, przy Al. Ujazdowskich 11.

Nadmieniam, że system stawek minimalnych obowiązuje również w zakresie działalności prowadzonej przez adwokatów i radców prawnych. Ewentualne zmiany w zakresie jednej z obowiązujących regulacji prowadziłyby, w ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości, do zachwiania spójności polskiego systemu prawnego w tym zakresie.

Jednocześnie uprzejmie proszę o przedstawienie Państwa opinii i argumentacji, którą Ministerstwo Sprawiedliwości mogłoby wykorzystać do przygotowania odpowiedzi na zarzuty Komisji – w terminie do dnia 24 lipca 2015 r., oraz o przesłanie jej także na adres poczty elektronicznej: atomczewska@ms.gov.pl oraz Paczos@ms.gov.pl

Nadmieniam, że dostęp do dokumentów, takich jak załączone pismo Komisji Europejskiej – *Wezwanie do usunięcia uchybienia – Naruszenie nr 2015/2102*, jest regulowany przepisami *rozporządzenia 1049/2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji.*

M. Powarać
z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Monika Zbrojewska
podsekretarz stanu

Załączniki :

- 1) Pismo Komisji Europejskiej z dnia 19 czerwca 2015 r.
- 2) Pismo Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 maja 2015 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 21 maja 2015 r

DL II 0830-4/15

Pan Daniel Calleja
Dyrektor Generalny
Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego,
Przemysłu, Przedsiębiorczości i
Małych i Średnich Przedsiębiorstw
Komisja Europejska

Szanowny Panie Dyrektorze Generalny!

Dotyczy: stawki minimalne za czynności rzeczników patentowych

W związku z wyrażonymi przez KE wątpliwościami co do zgodności polskich przepisów określających stawki minimalne za czynności rzeczników patentowych z przepisami dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym, i przeprasząc za opóźnienie w udzieleniu odpowiedzi w ramach procedury EU-Pilot 7197/14/JUST, uprzejmie przedstawiam następujące informacje i wyjaśnienia:

1. Zgodnie z art. 15 ust. 2 lit. g) ust.3 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym, określone minimalne lub maksymalne taryfy (stawki), do których musi stosować się usługodawca, dopuszczalne są jedynie wówczas, jeśli spełnione są (łącznie) następujące warunki:
 - w/w taryfy nie mają charakteru dyskryminującego;
 - są konieczne, tzn. uzasadnione nadrzędnym interesem publicznym; taki nadrzędny interes publiczny może stanowić np. ochrona usługobiorców czy ochrona praw własności

intelektualnej (por. motyw 40 preambuły dyrektywy, wyroki TSUE w sprawie C-94/04¹ oraz w sprawie C-372/120)

- są proporcjonalne, tj. odpowiednie do zapewnienia osiągnięcia wyznaczonego celu, nie wykraczają poza to, co niezbędne dla danego celu i nie ma możliwości zastąpienia ich mniej restrykcyjnymi środkami.

KE nie wyrażała wątpliwości co do o zgodności przepisów prawa polskiego w omawianym zakresie z pierwszym z w/w warunków (niedyskryminacja), dlatego należy skoncentrować się na dwóch pozostałych.

2. Przepisy określające zasady odpłatności w prawie polskim za usługi świadczone przez rzeczników patentowych zawarte są w ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz.U. z 2011 r., nr 155, poz. 925 z późn. zm.) oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 grudnia 2003 r. w sprawie opłat za czynności rzeczników patentowych (Dz. U. z 2003 r., nr 212, poz. 2076 z późn. zm.).

3. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 13 ust. 1 w/w ustawy o rzecznikach patentowych opłaty za czynności rzeczników patentowych (wykonujących zawód w kancelariach patentowych oraz zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej), ustala umowa z klientem. Z powyższego wynika, że co do zasady określenie wysokości opłaty za usługę świadczoną przez rzecznika patentowego pozostawione jest więc woli stron.

4. Jednocześnie w art. 13 ust. 3 w/w ustawa o rzecznikach patentowych upoważniła Ministra Sprawiedliwości do określenia w przepisach wykonawczych, wydanych po zasięgnięciu opinii Prezesa Urzędu Patentowego oraz Krajowej Rady Rzeczników Patentowych, minimalnych stawek opłat za czynności rzeczników patentowych, uwzględniających rodzaj i zawilłość sprawy oraz wymagany nakład pracy rzecznika patentowego.

5. Korzystając z tego upoważnienia Minister Sprawiedliwości wydał w/w rozporządzenie w sprawie opłat za czynności rzeczników patentowych, w którym m.in.:

¹ Tezy tego wyroku, pomimo, że został wydany przed wejściem w życie *dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym*, zachowały w pełni swą aktualność, o czym świadczy fakt, iż zostały odzwierciedlone w treści w/w dyrektywy.

- sformułował ogólną wskazówkę dotyczącą zasad ustalania w umowie opłat za czynności rzeczników patentowych, tj. potrzebę brania pod uwagę rodzaju i stopnia złożoności sprawy oraz wymaganego nakładu pracy rzecznika patentowego (§ 3 ust. 1),
- określił stawki minimalne opłat za poszczególne rodzaje czynności rzeczników patentowych, wykonujących zawód w kancelariach patentowych oraz zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej (§ 5 – 18),
- przewidział możliwość, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, gdy przemawia za tym sytuacja materialna lub rodzinna klienta albo rodzaj sprawy, ustalenia opłaty w wysokości niższej niż stawka minimalna albo rezygnacji przez rzecznika z opłaty w całości (§ 3 ust. 2).

6. Wskazane wyżej stawki minimalne opłat za czynności rzeczników patentowych, które – jak wskazano wyżej – są tylko uzupełnieniem podstawowej zasady, zgodnie z którą wysokość opłat ustalają same strony w drodze umowy, mają na celu ochronę interesów odbiorców usług świadczonych przez rzeczników patentowych, w tym zapewnienie należytej ochrony przysługujących im praw własności intelektualnej.

7. Rzecznicy patentowi świadczą pomoc prawną i techniczną. Pomoc prawna polega na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych i badaniu stanu prawnego przedmiotów własności przemysłowej, a także na zastępstwie prawnym i procesowym, natomiast pomoc techniczna polega w szczególności na opracowywaniu opisów technicznych, zgłoszeń do ochrony przedmiotów działalności twórczej przeznaczonych do przemysłowego wykorzystywania, badaniu zakresu ich ochrony oraz prowadzeniu poszukiwań dotyczących stanu techniki. Są to więc czynności skomplikowane, wymagające odpowiedniej wiedzy, doświadczenia oraz czasu i nakładu pracy. Minimalne stawki opłat, dostosowane do rodzaju czynności (o czym niżej), mają zapewnić, że rzecznik patentowy będzie mógł poświęcić danej sprawie niezbędną uwagę, czas i nakład pracy, dzięki czemu odbiorca usługi uzyska usługę odpowiedniej jakości. W braku takich stawek rzecznicy patentowi, aby wypracować odpowiedni dochód, byłiby zmuszeni (a na pewno bardziej skłonni) do przyjmowania i prowadzenia znacznie większej liczby spraw, co bez wątpienia musiałoby przełożyć się na (niższą) jakość świadczonych usług. Duży stopień skomplikowania czynności wykonywanych przez rzeczników patentowych uniemożliwia bowiem ich wykonywanie na skalę masową, po każdej, nawet najniższej cenie i przy

jednoczesnym zachowaniu odpowiedniego poziomu jakości usługi. Innymi słowy, pełne uwolnienie opłat za czynności rzeczników patentowych przez zniesienie stawek minimalnych mogłoby prowadzić do obniżenia jakości świadczonych usług, z ewidentną szkodą dla odbiorców usług.

8. Należy zatem stwierdzić, że istnienie w prawie polskim stawek minimalnych opłat za czynności rzeczników patentowych jest uzasadnione nadrzędnym interesem publicznym, jakim jest ochrona interesów odbiorców usług świadczonych przez rzeczników patentowych, wyrażających się w potrzebie zapewnienia im usług odpowiedniej jakości.

9. Stawki minimalne za czynności rzeczników patentowych nie są ustalone w Polsce na wygórowanym poziomie. Zasadniczo, usługodawcy świadczący usługi wysokiej jakości, z ustaloną pozycją zawodową, pobierają opłaty znacznie wyższe aniżeli stawki minimalne.

10. Stawki minimalne za czynności rzeczników patentowych są zróżnicowane i dostosowane do rodzaju danej czynności, w tym wartości sprawy, której czynność dotyczy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 października 2012 r., sygn. akt III CZ 57/12, ustawodawca określając wysokość stawek minimalnych wynagrodzenia profesjonalnych pełnomocników za poszczególne czynności lub za udział w postępowaniach, rozważył i uwzględnił wszelkie okoliczności charakterystyczne dla danego typu spraw. Tym samym w stawkach minimalnych odzwierciedlona została swoista wycena koniecznego nakładu pracy pełnomocnika związana ze specyfiką określonych czynności lub postępowania.

11. Nie można tracić z pola widzenia faktu, że – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami wskazanymi wyżej – Minister Sprawiedliwości określił stawki minimalne opłat za czynności rzeczników patentowych po konsultacji z Prezesem Urzędu Patentowego oraz Krajową Radą Rzeczników Patentowych, czyli organami samorządu zawodowego rzeczników. Należy zatem zakładać, że stawki te nie są arbitralne i rzeczywiście odzwierciedlają co najmniej minimalny nakład pracy niezbędny dla danego rodzaju sprawy i związany z tym koszt.

12. Jak wskazano wyżej, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, gdy przemawia za tym sytuacja materialna lub rodzinna klienta albo rodzaj sprawy, możliwe jest ustalenie opłaty za czynność rzecznika patentowego w wysokości niższej niż stawka minimalna albo nawet całkowita rezygnacja z opłaty. Stawki minimalne nie są więc stawkami bezwzględnymi i pozostawiają dostateczny margines swobody, przy czym także w tym wypadku chodzi o ochronę interesów odbiorcy usługi – tu: zapewnienie dostępu do takich usług (warto zresztą przypomnieć, że w przywołanym już wyroku w sprawie C-94/04 TSUE dopuścił możliwość ustanowienia stawek minimalnych nawet w sytuacji, gdy brak jest możliwości odstąpienia od nich).

13. Wymagania stawiane rzecznikom patentowym w zakresie kwalifikacji oraz staranności zawodowej, chociaż stanowią wymagania ustawowe, których naruszenie jest podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej (art. 3 ust. 3 oraz art. 57 ust. 1 w/w ustawy o rzecznikach patentowych), same przez się nie są wystarczającą gwarancją świadczenia przez rzeczników patentowych usług odpowiedniej jakości. Wymogi te wskazują raczej na fakt, że czynności dokonywane przez osoby, od których wymaga się tak wysokich kwalifikacji i podlegających takiemu reżimowi odpowiedzialności zawodowej, nie jest usługą, która może być świadczona po każdej cenie (poniżej pewnego poziomu).

14. Oczywiście samo ustanowienie przez państwo stawek minimalnych za czynności rzeczników patentowych nie daje również pełnej gwarancji, iż usługi, za które stawki te są przewidywane, będą zawsze świadczone na odpowiednim poziomie, ale z całą pewnością istotnie przyczynią się do osiągnięcia tego celu. Państwo powinno tworzyć mechanizmy, które zapobiegają degradacji usług pod względem jakościowym.

15. W polskim systemie prawnym organy władzy państwowej, w tym organy władzy wykonawczej, nie są uprawnione do wydawania adresowanych do określonych grup zawodowych aktów o charakterze wytycznych czy zaleceń, a więc „miękkich” środków, które można by wykorzystać w kształtowaniu odpowiedniej praktyki w zakresie ustalania wynagrodzeń za czynności rzeczników patentowych, należycie zabezpieczającej interesy odbiorców usług. Teoretycznie, wytyczne czy zalecenia dla członków korporacji zawodowej mogą wydawać organy samorządu zawodowego, ale w tym przypadku byłoby to z kolei

problematiczne z punktu widzenia reguł konkurencyjności (art. 101ª TFUE – zakaz porozumień cenowych pomiędzy przedsiębiorstwami ograniczających konkurencję).

15. Z powyższego wynika, że obowiązujące stawki minimalne na czynności rzeczników patentowych spełniają również wymóg proporcjonalności, ponieważ nadają się do realizacji zakładanego celu, nie wykraczają poza to, co niezbędne i nie mogą być zastąpione innymi skutecznymi środkami.

16. Na marginesie należy wskazać, że analogiczny system stawek minimalnych obowiązuje w odniesieniu do czynności adwokackich oraz czynności radców prawnych (które nie były kwestionowane). Zważywszy, że niektóre czynności wykonywane przez rzeczników patentowych mogą być wykonywane także przez adwokatów oraz radców prawnych², ewentualna rezygnacja ze stawek minimalnych w odniesieniu do rzeczników patentowych nie tylko zakłóciłaby spójność systemu, ale także istotnie zróżnicowała warunki świadczenia porównywalnych usług przez poszczególne grupy zawodowe, zaburzając konkurencyjność.

J. Kozdroń

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

J. Kozdroń
SEKRETARZ STANU

² Jak wskazano wyżej, w przywołanym wyroku C-94/04 TSUE nie wykluczył takich stawek w przypadku usług adwokackich.